

NL - 2 PAGINA'S

Terugblik op de Digital Art Force in Het Nieuwe Instituut

Op 27 juni kwamen meer dan 50 professionals uit de museum, kunst en erfgoed sector bij elkaar tijdens de Digital Art Force (DAF) Studiedag in het Nieuwe Instituut te Rotterdam. De dag stond in het teken van digitale duurzaamheid. Digitale duurzaamheid is een wereldwijd probleem in de informatie-industrie. In het kader van de CCDD (Culturele Coalitie Digitale Duurzaamheid) richt de studiedag zich op de uitdagingen en kwesties die gepaard gaan met het beheer en behoud van media- en digitale kunst binnen collecties en archieven.

Diverse professionals uit het veld presenteerden naast beleidsplannen, strategieën, en onderzoek ook hun praktijkervaringen met digitale kunst. 's Middags waren er drie workshops over *do's and don'ts* bij digitale duurzaamheid, presentatie en documentatie van digitale kunstwerken.

Na de opening van Paulien 't Hoen, coördinator van [SBMK](#), presenteerde Marco de Niet, directeur Digitaal Erfgoed Nederland het recente onderzoek naar de groei van digitale kunst en erfgoed binnen Nederlandse instellingen. Het onderzoek illustreert de problematiek van de situatie. Zo heeft bijna dan de helft van de Nederlandse musea *born-digital art* in de collectie, terwijl maar 20% van deze organisaties werkt met een budget dat specifiek bedoeld is om een strategie te ontwikkelen voor het behoud van deze kunst. De erfgoed sector heeft de taakstelling en verantwoordelijkheid ook digitale informatie te beheren en behouden voor de lange termijn.

De Niet onderstreept het belang van een vroegtijdige integratie van digitale duurzaamheid. Op dit moment bevinden we ons in de fase van kennisvergaring en het inzichtelijk krijgen van het proces van het maken, presenteren en beheren. Aan de hand van een zelf-evaluerend scoremodel kunnen verschillende instellingen individueel toetsen hoe ver zij in dit proces zijn. Aan de hand van de richtlijnen die DEN heeft opgesteld in een duurzaamheidsplan kunnen er vervolgstappen worden ondernomen. Daarnaast moeten instellingen onderling de handen ineenslaan en gezamenlijk investeren in een oplossing.

Nederland heeft er al een vrij uitgewerkte organisatiestructuur op het gebied van algemene digitale duurzaamheid, met de NCDD (Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid) als voortrekker. De CCDD vertegenwoordigt hierbinnen de verschillende cultuurdomeinen. Digitale kunst en cultuur heeft speciale aandacht nodig om een stap voorwaarts te komen.

Aansluitend op de uiteenzetting van De Niet over de problematiek rond digitale duurzaamheid, presenteerde Janneke van Kersen het onderzoek dat zij uitvoerde in het kader van de CCDD. In dit onderzoek werd gezocht naar welke oplossingen

de erfgoed sector de komende 5 jaar (en daarna) nodig heeft, zowel op het gebied van onderzoek als op het gebied van operationele voorzieningen, en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Musea en instellingen hebben er naast hun collecties van fysieke, authentieke objecten, een digitale collectie bijgekregen. De dynamiek van een *born-digital* collectie vereist een ander soort beheer en ontsluiting. Deze immateriële collectie bevindt zich binnen een informatie-netwerk die 'open' is. Musea hebben dus een duurzaamheid-vraagstuk op het digitaal materiaal in de collectie. Om dit op te lossen is er gespecialiseerde kennis en infrastructuur nodig op het beheer en behoud. Dit hoeven de musea echter zelf niet op te lossen. Professionele organisaties in het veld kunnen goed als partners optreden. Zij kunnen de musea bijstaan in alle facetten; van consultancy, behoud en ontsluiting van de collectie tot aan presentatie-wijzen. Digitale duurzaamheid gaat namelijk niet enkel om het 'opbergen' van informatie.

Annet Dekker, onderzoeker, curator en schrijver geeft enkele voorbeelden van dynamische digitale kunstwerken. Digitale duurzaamheid begint al bij de makers. Dekker onderzoekt de kunstenaarspraktijk en wat het vanuit het perspectief van de kunstenaar betekent om te bewaren. De voorbeelden illustreerden de problematiek van het willen omsluiten van een dynamisch digitaal werk. Het is soms niet mogelijk, of vereist in ieder geval een andere aanpak dan een statisch fysiek object. Dekker wijst op de reeds bestaande projecten en initiatieven die een platform bieden voor dit soort werken en dat musea en instellingen kunnen leren van bestaande online communities.

Karin van der Heiden, adviseur beheer en presentatie van digitale collecties, deelde haar bevindingen op het terrein van digitale archieven en de werkwijzen van ontwerpers, architecten en kunstenaars. Uit haar onderzoek en diverse interviews met digitale pioniers in de grafische vormgeving heeft zij enkele vuistregels voor digitaal archiveren geformuleerd in de publicatie 'Bewaar Als'.

Tot slot sprak Margriet Schavemaker, hoofd collecties en onderzoek Stedelijk Museum over haar praktijkervaring met digitale archieven binnen het museum. Schavemaker onderstreept het belang van digitale archivering van zowel aangekochte kunstwerken als algemeen documentatiemateriaal. Het museum heeft te doen met enorme hoeveelheden informatie. In praktijk wordt het archiveren veelal ervaren als tijdrovend en daarnaast is het budgetair niet haalbaar hier specialistische kennis voor aan te nemen. Het gevaar is dat kostbare informatie in de toekomst verloren gaat.

Na de verschillende sprekers volgde een plenaire discussie. Aansluitend op de problematiek die Margriet Schavemaker schetste bewoog de discussie zich vooral rondom organisatorische problemen van datamanagement. Er is binnen verschillende culturele instellingen geconstateerd dat men het digitaal archiveren

als een taakverzwarende ziet. Het is wordt doorgaans als tijdrovend ervaren en niet als integraal onderdeel van het werk. Archivering-systemen bestaan bijvoorbeeld binnen de instellingen wel, maar worden niet consequent beheerd. Het beleid hierop zal binnen instellingen een grotere prioriteit moeten krijgen en daarnaast zullen de kosten die hieraan gebonden zijn inzichtelijk moeten worden gemaakt bij subsidieaanvragen. Het belang van de nodige investeringen in digitale duurzaamheid en het beheer van e-depots is fundamenteel in de vormgeving van culturele instellingen van de toekomst.